

FREDNINGSVÆRDI ER

BISPEGÅRDEN

GULDBORGSUND KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	03.11.2010
Besigtiget af:	Nanna Secher Larsen
Journalnummer:	2010-7.82.07/376-0001
Kommune:	Guldborgsund Kommune
Adresse:	Østre allé 2, 4800 Nykøbing Falster
Betegnelse:	Bispegården
Fredningsår:	1977
Omfang:	<i>Hovedbygningen (1850 af Gottlieb Bindsbøll) samt arkaden og den hermed forbundne, enetages bygning (1910)</i>

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Bispegården ligger som et trefløjet anlæg omkring en gårdsplads på en stor grund afgrænset af Østre Allé og Østerbrogade. Hovedbygning (midterfløjen), arkade og udhus udgør de fredede bygninger i anlægget. Den nordvestlige fløj af Bispegården, der ikke er omfattet af fredningen, er bygget til af to omgange i nyere tid.

Bygningen er opført i gult murværk og taget er af røde vingetegl. Det midterste parti på 9 fag er rejst i to etager med helvalmet tag. De to udløberfløje mod nord og syd er begge tre fag lange. Hver udløberfløj har kamtakkede gavle, ligesom det midterste fag mod haven også er fremhævet med en kamtakket gavl. Den tredelte arkade og udhus er senere tilføjet som en sydøstlig længe og er holdt i samme stil og materialer som hovedfløjen. Hovedfløjen er symmetrisk opbygget omkring hoveddøren, der sidder i bygningens midtakse.

I det indre er planen præget af en langsgående midtervæg med store repræsentative rum mod haven og køkken samt mindre rum mod gården. Første etage er indrettet med mindre værelser til beboelse. Loftsetagen er i nyere tid indrettet til kontorer og opbevaringsrum, dele af loftet henstår uudnyttet.

Bispegården er oprindeligt opført som embedsbolig for biskoppen i Lolland- Falsterstift og anvendes også som sådan i dag.

— BYGNINGSHISTORIE

(På anledning af biskop P.G. Monrad opfører Gottlieb Bindsbøll enlænget 15 fags Bispegård i én etage, der står færdig i 1850. Denne ud- og ombygges i 1895 af H.C. Glahn med forhøjelse af de 9 midterste fag og en længe mod sydøst bestående af et udhus der forbindes med hovedfløjen via en arkade. I 1993 udbygges Bispegården af Karsten Rønnow med en nordvestlig længe i en etage,

der stilistisk er inspireret af Bindsbølls oprindelige Bispegård. I 2010 forlænges denne længe med endnu en bygning i et rent moderne udtryk. Den nordvestlige længe er ikke omfattet af fredningen.)

Bispegården blev i sin tid bygget udenfor byen, men i dag præges området af Nykøbing Falster Sukkerfabriks store bygninger, der ses vidt omkring.

— KILDER

Kommuneatlas, Nykøbing Falster, Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, 1993

Lolland-Falsters Stift 200 år: Bispegården i Nykøbing Falster, Museet Falsters Minder, 2004

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

De tre bygninger (hovedfløjen med de to sidelænger) danner sammen med den symmetriske åbning i havemuren ved indkørslen et gårdrum, der understreger fornemmelsen af, at dette er et gårdanlæg med flere funktioner og ikke udelukkende en bolig for biskoppen. Arkaden mellem midterfløj og udhus danner desuden en åben gennemgang fra gårdsplads til haven bagved.

I haven ses blandt andre store træer, et særligt stort platantræ og en udsigtshøj dannet af overskudsjorden ved udgravningen til Bispegårdens fundament. I højen er der en opmuret korridor ind til en hule med en lille muret kamin.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Bispegården fremstår som en senklassisk bygning med elementer af historicisme, der særligt ses i de kamtakkede gavle og gesimsens trappefrise, der ses på udløberfløjene. Med H.C. Glahns senere forhøjelse af midterpartiet er disse stiltræk fjernet i selve hovedfløjen. Til gengæld har det senere tilføjede udhus har både en kamtakket gavl og gesims med trappefrise, ligesom den nye kontorlænge (ikke fredet) også har fået kamtakkede gavle. På denne måde er Gottlieb Bindsbølls stil blevet videreført i anlæggets senere tilføjelser.

I hovedfløjens indre kan man endnu se træk af Bindsbølls planløsning med inddeling omkring midtaksen: biskoppens private bolig mod øst og de repræsentative og officielle stuer mod vest. Med dette træk sammen med interiørernes mange oprindelige detaljer, får man et autentisk indtryk af det liv, der har været levet i denne bygning.

H.C. Hilkers og Constantin Hansens loftmalerier og de af stuerne, der har den oprindelige farvesætning indskrives denne bygning, trods ombygninger som et unikt værk i sin samtids danske arkitektur.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

De arkitektoniske værdier knytter sig i eksteriøret ved sammensætningen af de tre bygninger. Selvom disse er opført med et stort tidsinterval er den oprindelige bygningssymmetri og jævne vinduestakt bevaret og videreført.

Ligeledes er et beslægtet ensartet udtryk bevaret i de samme bygninger gennem den oprindelige og enkle materialeholdning med blandt andet røde vingetegle og gennem anvendelse af de karaktergivende kamtakkede gavle. Det oprindelige sribede murværk i Bindsbølls bygning er yderligere en smuk, oprindelig detalje ved Bispegården.

Med H.C. Glahns arkade til udhuset kombineres det praktiske aspekt ved en overdækket forbindelsesvej med en smagfuld nyfortolkning af Bindsbølls formsprog fra 1850. Den åbne arkade bibringer bygningsmassen en lethed, idet den skaber en åbning mod haven.

I det indre knytter de arkitektoniske værdier sig til planløsningen i stueetagen med stuer en suite langs havesiden samt opdelingen i en officiel og en privat del. Stuernes oprindelige farvesætning i varme farver og de pompejansk inspirerede loftmalerier sammen med fyldingsdøre, gerichter og paneler giver et stærkt indtryk af interiørets originale udtryk, der også undertreges af førstesalens ådremalede døre med enkle dyremotiver, der viser, at det oprindeligt var døre til børneværelset.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier knytter sig til alle ydre overflader og detaljer ved den symmetrisk opbyggede facade, havesiden, gavle, de stort set ubrudte tagflader, arkaden og udhuset herunder den oprindelige materialeholdning.

I det indre knytter de bærende fredningsværdier sig til planløsningens træk med rækken af stuer en suite langs havesiden og den aksiale opdeling i en officiel og en privat del. De repræsentative stuer med den oprindelige farvesætning og loftmalerier af G.C.Hilker og Constantin Hansen. Yderligere knytter de bærende fredningsværdier sig til alle oprindelige detaljer herunder fyldingsdøre, paneler og gerichter

— ANBEFALINGER

- at hovedtrappen foran hoveddøren ved en senere renovering erstattes af en trappe der er i overensstemmelse med bygningens oprindelige stil og materialeholdning.